

Колінько А.Д. - здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Адвокатова Н.О. - к.е.н., доцент
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УКРАЇНІ

Сільське господарство завжди було одною з пріоритетних галузей української економіки, адже воно дозволяє забезпечити продовольчу безпеку нашої країни. Важливим завданням для економіки України є забезпечення активного та відносно сталого розвитку агропромислового комплексу, який би зміг скласти конкуренцію АПК у світових масштабах.

Україна має величезний потенціал для розвитку сільського господарства. Це відбувається, головним чином, через сприятливі природні умови для сільського господарства: родючий ґрунт і дуже сприятливий клімат на більшій частині території країни [1].

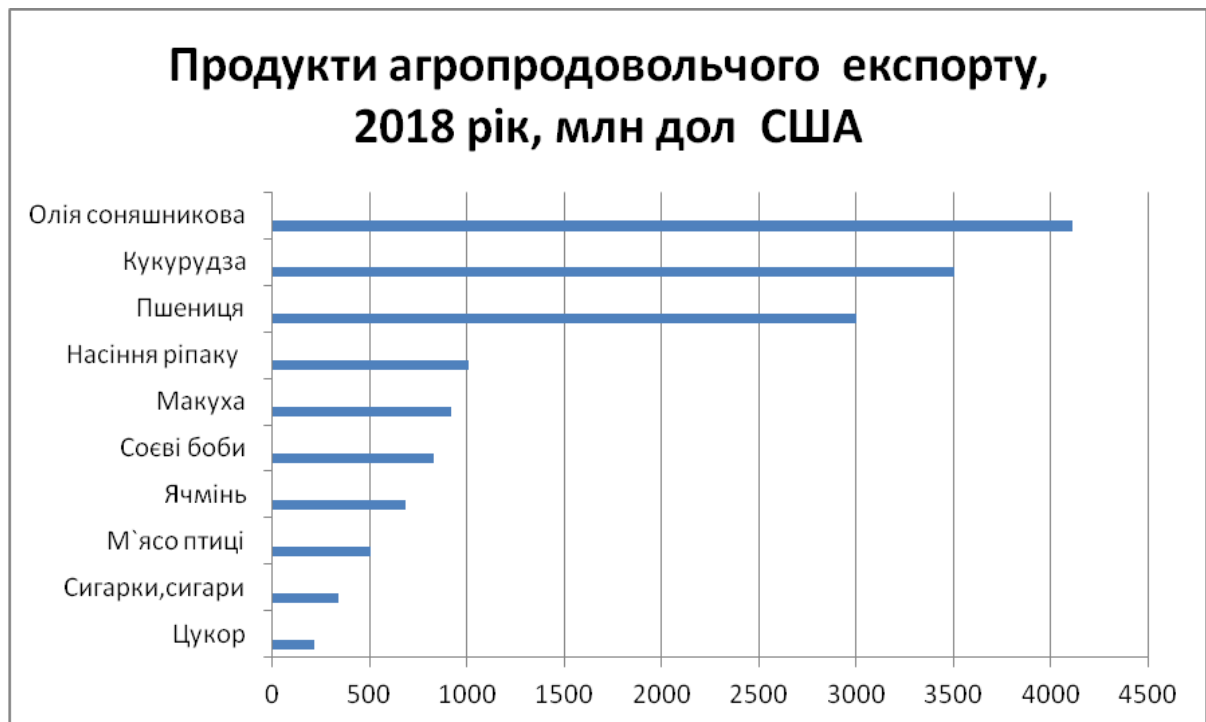
Сільське господарство забезпечує більше 50% фонду споживання населення та є одним із лідерів серед секторів економіки в товарній структурі експорту. На сьогоднішній день Україна заявила про себе як про державу, яка може виступати потужним гравцем на міжнародному ринку сільськогосподарської продукції. Валовий внутрішній продукт в аграрному секторі економіки у другому кварталі 2019 року збільшився на 4,6% щодо другого кварталу 2018 року [2].

Джерело: Державна служба статистики України

Динаміка агропродовольчого експорту демонструвала аналогічний тренд як і решта експортних товарів, проте темпи скорочення агропродовольчого експорту були меншими ніж загального і, не дивлячись на спад після кризових 2012/13 років, зростання поставок спостерігалось вже у 2016 році. Історично рекордний обсяг агропродовольчого експорту спостерігався у 2012 році, він склав порядку 17,9 млрд. дол. США. Проте цей показник було перевершено – за результатами 2018 року було реалізовано закордон агропродовольчої продукції агропродовольчої продукції з України виріс в два рази[3].

Велику частку в аграрному експорті займає соняшникова олія, обсяг її реалізації за 2018 року склав 4,1 млрд. дол. США. Україна вже декілька років поспіль є світовим лідером з виробництва і експорту соняшничкової олії. Решту ключових позицій займають зернові культури (кукурудза, пшениця, ячмінь), а також олійні (соеві боби) і продукти переробки олійних (макуха соняшникова). Ці ТОП-10 продуктів становлять 81% всього експорту агропродовольчих продуктів з України [3].

Джерело: Державна служба статистики України

За результатами 2018 року загальний імпорту продукції з України становив 56,9 млрд. дол. США, що на 14,7% більше порівняно з 2017 роком. В той час імпорту агропродовольчої продукції за цей період зріс на 18,6% і становив 5,1 млрд. дол. США [3].

Джерело: Державна служба статистики України

Джерело: Державна служба статистики України

Морожена риба займає перше місце за 2018 серед агропродовольчого імпорту з об'ємом 351,6 млн. дол. США. Друге місце займає тютюнова сировина з об'ємом 263,2 млн. дол. США, а третє – соняшникове насіння (258,3 млн. дол. США) [3].

Тільки у Херсонській області за січень–вересень 2018р. сільськогосподарськими підприємствами області було реалізовано 729,9 тис. т. зернових та зернобобових культур, у тому числі 535,3 тис. т. пшениці; 356,3 тис. т олійних культур, у тому числі 157,6 тис. т насіння

соняшнику; 343,6 тис. т. овочів; 20,5 тис. т. картоплі; 15,7 тис. т. плодів та ягід; 7,6 тис. т. тварин сільськогосподарських живих; 32,7 тис. т. молока; 1,7 млн. штук яєць свійської птиці [5].

У порівнянні з січнем–вереснем минулого року збільшилася реалізація окремих видів сільськогосподарської продукції: кукурудзи на зерно у 1,8 разів, сої у 1,5 разів, баштанних культур на 42,0%, яєць на 39,0%, овочів на 35,7%. Суттєво зменшилася реалізація жита на 34,5%, тварин сільськогосподарських живих на 16,7%, картоплі на 9,6%. Середні ціни продажу аграрної продукції сільськогосподарськими підприємствами у січні–вересні 2018р. порівняно з січнем–вереснем минулого року найсуттєвіше зросли на зернові та зернобобові культури на 17,9%, в тому числі на ячмінь на 31,4%, насіння соняшнику на 12,3%, тварини сільськогосподарські живі на 21,2%, яйця на 45,7% [5].

Але не дивлячись на процвітання агропромислового комплексу в Україні останнім часом від учасників аграрного ринку надходить все більше повідомлень про суттєве зростання "тінізації" операцій з купівлі-продажу продукції.

Так, в Україні активно закупають зерно та олійні культури «тіньові» структурні елементи та компанії, розраховуючись з продавцем готівкою, здебільшого валютою, що є українським "ноу-хау" останніх двох років. Основні причини цього такі:

1.Періодична наявність трьох курсів купівлі-продажу валюти на ринку (НБУ, міжбанк, обмінні пункти) завдяки неефективній політиці Національного банку.

2. Зміна режиму оподаткування в агропромисловому комплексі та скасування спеціального режиму сплати ПДВ, що також стимулює перехід в "тінь".

3. Обов'язковий продаж валюти за курсом, встановленим НБУ, а не ринком. Агробізнес втрачає, а окремі структури отримують можливість заробляти на інсайді.

4. Виведення готівкового капіталу за кордон та його легалізація.

5. Бездіяльність фіскальних та правоохоронних органів.

6. Бажання власників бізнесу і виробників створити запас валюти в Україні або за кордоном в умовах відчутних ризиків та війни [4].

Моніторинг ринку олійних культур підтверджує існування проблеми. При незначних обсягах експорту насіння соняшнику у вересні-травні 2015-2016 маркетингового року, 76,3 тис тонн, та обсягах виробництва олії соняшникової, 3,16 млн. тонн, розрахунковий залишок насіння соняшнику на 1 червня 2016 року повинен був становити не менше 4 млн. тонн, що майже втричі перевищує офіційні дані. Наведена інформація підтверджує той факт, що обсяг соняшнику перероблений в олію, і перероблений нелегально. Оцінки фахівців свідчать, що фактичне виробництво олії більш ніж на 20% перевищує статистичні дані. Це підтверджується значними обсягами експорту даної продукції при повному задоволенні потреб

внутрішнього ринку, а також значних перехідних залишках олії на підприємствах-виробниках, на терміналах та в торговельній мережі [6].

Висновки. Україна має потужний експортний потенціал, однак в міру низької державної підтримки не використовує його повноцінно. Для нарощування його обсягів необхідно провести системні реформи, які б забезпечили технологічне переоснащення галузі з метою закріплення своїх позицій на внутрішньому й зовнішньому ринках. Для цього потрібно створити умови для залучення інвестицій, розробці цілеспрямованої та послідовної державної політики для підтримки дрібних і середніх товаровиробників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сучасний стан та перспективні напрями розвитку сільського господарства в Україні: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/27.pdf>
2. УНІАН: <https://www.unian.ua/economics/finance/10656339-eksperti-rozpozvili-shcho-oznachaye-visoke-zrostannya-ekonomiki-ukrajini-ta-chi-obzhenevona-polshchu.html>
3. Основні показники зовнішньої торгівлі України: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini
4. Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Державна служба статистики України у Херсонській області: <http://www.ks.ukrstat.gov.ua/publikatsiji-arkhiv/2282-silске-gospodarstvo/arkhiv-2018-rik/6978-pres-vipusk-realizatsiya-silskogospodarskoji-produktsiji-pidpriemstvami-khersonskoj-oblasti-21-10-2018.html>
6. Тінь на полях. Як зупинити незаконні операції на агроринку: <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/03/27/623100/>

Колінько А.Д. - здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Науковий керівник - Ковтун В. А., к. с.-г. н., доцент
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»

БРОКЕРСЬКІ ФІРМИ ЯК ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА ВАЛЮТНОГО РИНКУ

Опціон — це контракт, що дає його власнику право, але не зобов'язання купити або продати цінні папери, товари або кошти за встановленою ціною протягом встановленого періоду [1].

Валютні опціони, як і валютні ф'ючерси, поширені у міжбанківській торгівлі і на спеціалізованих біржах. Валютний опціон являє собою зафіксовані контрактом права (не обов'язки) купити (опціон «call») або продати (опціон